

УКД 341.8

DOI: 10.33098/2078-6670.2019.7.19.105-113

**КОНСУЛЬСЬКІ УСТАНОВИ ПОЛЬЩІ
ЯК ОРГАНИ ДЕРЖАВИ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ:
ПОНЯТТЯ, ФУНКЦІЇ, ВИДИ ТА ОЗНАКИ**

Саракун Ірина Богданівна,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри цивільного права і процесу ПВНЗ Університету Короля Данила,

вул. Є. Коновальця, 35, м. Івано-Франківськ, 76018, e-mail: iryna.sarakun@iful.edu.ua

Мета. Метою роботи є проведення аналізу поняття, функцій, видів та ознак консульських установ Польщі; їх характеристики як зовнішніх органів держави в міжнародних відносинах; виявлення особливостей та історичного розвитку інституту почесних консулів та переваг у використанні професійних та почесних консульських установ у міжнародних відносинах.

Методика. Методика включає комплексний аналіз та узагальнення наявного науково-теоретичного матеріалу та формулювання відповідних висновків та рекомендацій. Під час дослідження використовувались наступні методи наукового пізнання: термінологічний, логіко-семантичний, системно-структурний, логіконормативний. **Результати.** в процесі дослідження проведено характеристику консульських установ Польщі як органів держави у міжнародних відносинах; охарактеризовано їх поділ на професійні та почесні. На основі отриманих результатів проведено аналіз їх історичного розвитку, функцій, а також спільних і відмінних ознак та доцільності їх використання в міжнародних відносинах. **Наукова новизна.** В процесі дослідження встановлено, що частина держав користується послугами професійних консулів, тоді як інші – застосовують їх майже на свій розсуд і опирають консульські зносини з зарубіжними державами на діяльність почесних консулів. При цьому зроблено висновок, що обидві установи мають свої позитивні і негативні сторони, але вони є потрібними для держави. Використання їх державою в залежності від потреб, надає широкий обсяг можливостей і користі, які може принести кожна з них. **Практична значимість.** Результати дослідження можуть бути використані при проведенні порівняльного аналізу діяльності консульських установ у зарубіжних країнах.

Ключові слова: консульські установи, професійне консульство, почесне консульство, консульські зносини, органи держави в міжнародних відносинах, види консульських установ, ознаки консульських установ, функції консульських установ.

Iryna Sarakun

Ph.D.in Law, Senior Researcher,

Associate Professor of the Department of Civil Law and Process at King Danylo University,

Konovaltsia Str. 35, Ivano-Frankivsk, 76018,

e-mail: iryna.sarakun@iful.edu.ua

**CONSULAR INSTITUTIONS OF POLAND
AS STATE BODIES IN INTERNATIONAL RELATIONS:
CONCEPT, FUNCTIONS, TYPES AND CHARACTERISTICS**

Goal. The purpose of the work is to analyze the concept, functions, types and features of Polish consular offices, their characteristics as external state bodies in international relations; to identify the features and historical development of the Institute of Honorary Consuls, the advantages of using

professional and honorary consular offices in international relations. **Method.** The methodology includes a comprehensive analysis and synthesis of available scientific and theoretical material and the formulation of relevant conclusions and recommendations. During the research, the following methods of scientific knowledge are used: terminological, logical-semantic, system-structural, logic-normative. **Results:** in the course of the research, the features of Polish consular authorities as state bodies in international relations are characterized; their division into professional and honorable are described. On the basis of the obtained results, the article highlights the analysis of their historical development, functions, as well as common and distinctive features and the feasibility of their use in international relations. **Scientific novelty.** In the course of the research, it was found that some states use the services of professional consuls, while others use them almost at their discretion and support consular relations with foreign states on the work of honorary consuls. It concludes that both institutions have their own positive and negative sides, but they are necessary for the state. Their use by the state, depending on the needs, provides a wide range of opportunities and benefits that each of them can bring. **Practical significance.** The results of the analysis can be used for conducting a comparative analysis of the activities of consular offices in foreign countries.

Key words: consular offices, professional consulate, honorary consulate, consular relations, state bodies in international relations, types of consular establishments, signs of consular offices, functions of consular offices.

Постановка проблеми. На сьогодні питання щодо консульських установ Польщі як органів держави у міжнародних відносинах є актуальним з огляду на широке застосування нею як професійних, так і почесних консульських установ. Віденська Конвенція визначила їх правовий статус і окреслила функції та види останніх. Детальніше вони регламентовані польським законодавством, яке вимагає відповідного наукового аналізу. Через їх чималий обсяг, - вони потребують поділу на відповідні групи та їх класифікації. Окрім того, необхідно провести розмежування спільних та відмінних ознак професійних та почесних консульських установ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти діяльності консульських установ Польщі були предметом дослідження таких вчених як Barcik J., Srogosz T., Bierzanek R., Symonides J., Jakubowski J., Góralczyk W., Sawicki S., Sutor J. та інших.

Постановка завдання. Проведення аналізу літератури та нормативно-правових актів Польщі на предмет встановлення та згрупування функцій консульських установ; розмежування привілеїв та імунітетів професійних та почесних консулів; аналіз історичних аспектів їх розвитку та доцільності використання державами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розкриваючи обрану тему дослідження перш за все вважаю доцільним коротко зупинитися на класифікації органів Республіки Польща у міжнародних відносинах. Адже держава утримує відносини з іншими суб'єктами та реалізує свою закордонну політику за посередництвом своїх органів, тобто через осіб, які виступають у якості її представників.

Міжнародне право не окреслює того, на які принципи повинен опиратися процес прийняття державою рішень у міжнародних відносинах. Це питання вирішує суспільно-політичний устрій, система правління, а також національна традиція народів держави, яка знаходить своє відображення в його Конституції, законодавстві та практиці.

Сфера представництва підлягає міжнародно-правовому регулюванню, на підставі якого окреслюється хто і на яких принципах може представляти державу у міжнародних відносинах.

Органи, що представляють державу у міжнародних відносинах поділяються з огляду на територію, на якій мають своє місцезнаходження, на внутрішні і зовнішні органи.

Внутрішні органи мають своє місцезнаходження на території держави, яку представляють.

Вони визначені Конституцією (конституційні органи) [1]. Окрім них можуть існувати також органи визначені законами (спеціальні органи). До внутрішніх органів, що представляють державу у міжнародних відносинах діючих на підставі конституції відносяться: глава держави; національні парламенти; уряд, глава уряду; Міністерство Закордонних справ; Міністр Економіки.

До зовнішніх органів держави в міжнародних відносинах належать: постійні і тимчасові дипломатичні представництва; торгові представництва; представництва при міжнародних організаціях; військові місії; консульські установи [2].

Консульські функції можуть бути виконані в консульських установах для створення яких необхідною є згода приймаючої держави, так само як і у випадку скликання членів консульського корпусу. Ці завдання можуть бути надані дипломатичним місіям, в яких створені консульські округи, з метою здійснення консульських функцій. Згода приймаючої держави не є необхідна для створення консульського округу, але вона повинна отримати лист дипломатичних членів, яким надані консульські функції. Завданням консульської установи є охорона інтересів направляючої держави у широкому розумінні та її громадян.

Правовий статус консульських установ як органів держави у міжнародних відносинах визначений Віденською Конвенцією про консульські зносини [3]. Джерелами консульського права є також Гаванська конвенція з 1928 р. Про консульських посадових осіб та підписана в рамках Ради Європи, Європейська Конвенція про консульські функції з 11.12.1967 р. [4]; укладені двосторонні угоди, що регулюють окремі аспекти консульських зносин; внутрішнє право окремих країн (Закон від 25.06.2015 р. Про консульське право) [5].

Консульські відносини встановлюються між державами з метою охорони інтересів направляючої держави та її громадян на території приймаючої держави. Консульські функції є досить різноманітні з огляду на той факт, що вони виконуються в направляючій державі через коло публічних установ, організацій та інституцій.

Віденська Конвенція виділяє у ст. 5 у 13 – ти пунктах консульські функції, до яких належить: а) охорона інтересів направляючої держави та її громадян; б) підтримка розвитку торговельних, господарських, культурних і наукових відносин між державою направляючою та приймаючою; в) ознайомлення з усякими легальними способами, умовами та розвитком торгового, господарського, культурного і наукового життя та надання звітів своєму уряду; г) надання паспортів та віз; д) надання допомоги власним громадянам тобто, виконання нотаріальних дій; е) охорона спадкових інтересів власних громадян; є) охорона інтересів неповнолітніх і осіб позбавлених повної дієздатності; ж) представництво співгромадян перед судами або іншими органами приймаючої держави; передання судових документів і позасудових судом направляючої держави; з) виконання нагляду і контролю над суднами і літаками; и) надання допомоги суднам і літакам.

У пункті «т» Конвенції зазначається, що консули можуть виконувати будь-які правочини, які їм доручені направляючою державою, і які не заборонені законодавством приймаючої держави, не зустрічаються з його спротивом або передбачені в міжнародних договорах, які зобов'язують направляючу та приймаючу державу [3].

Щодо встановлення консульських відносин, то компетенція до їх встановлення та утримання визначається як консульське право.

Кожна держава посідає однаково діюче консульське право: направляти своїх консульських представників; та пасивне консульське право – приймання консульських представників.

Згода заінтересованих держав є необхідною для встановлення консульських зносин, окрім випадку, коли ці держави раніше встановили дипломатичні відносини. Розірвання дипломатичних відносин не є рівнозначним розриву консульських, і навпаки, – розірвання консульських зносин не пов'язане з автоматичним розірванням дипломатичних відносин. Держави, які встановлюють

консульські зносини можуть, встановлюючи дипломатичні відносини передбачити, що це не є згодою на встановлення консульських зносин. Незалежно від встановлення консульських зносин, згода приймаючої держави вимагає кожного разу започаткування діяльності консульської установи (в тому числі згоди на місцезнаходження, клас, округ) та подальших змін у вже існуючій консульській установі (наприклад, зміна місцезнаходження). Згода приймаючої держави не вимагає створення консульського відділу при дипломатичній місії. Направляюча держава зобов'язана передати приймаючій державі лист членів дипломатичної місії, визначених до виконання консульських функцій.

Професійними консулами є громадянами направляючої держави, які отримують фіксовану винагороду за свою роботу, яка може бути їх єдиним джерелом доходів, існують також почесні консули, однак не всі держави визнають цю установу. Найчастіше ними стають громадяни приймаючої держави, однак ними можуть бути також громадяни направляючої держави, чи третьої держави. Він призначається направляючою державою. Почесний консул не бере винагороди за здійснення своїх функцій, але може провадити іншу прибуткову діяльність (на відміну від професійного консула), отримувати повне, або часткове повернення видатків, пов'язаних з виконуваною функцією та з оплатою за виконану роботу.

Направляюча держава може встановити кілька консульських установ на території однієї іноземної держави. Кожна дипломатична установа має відповідний визначений округ, на території якого він здійснює свої дії, а у випадку коли на території приймаючої держави знаходиться лише одна консульська установа даної держави, тоді вона охоплює всю територію держави, де була створена ця консульська установа.

Згідно зі ст.9 Конвенції, керівники консульських установ поділяються на 4 класи, а саме: 1) генеральні консули; 2) консули; 3) віце-консули; 4) консульські агенти.

Кандидат на керівника консульської установи отримує від направляючої держави так званий комісійний лист (також згадується як патент, і згідно з минулою практикою, комісійний лист, консульський патент, декрет і консульська ліцензія).

У разі погодження голови консульської установи, приймаюча держава надає йому екзекватуру (*exequatur*), яка може бути надана в будь-якій формі. У разі відмови у наданні екзекватури, приймаюча країна не повинна наводити причини для відмови. Керівник консульської служби може виконувати свої функції після отримання екзекватури [2, 506-507].

Здійснення консульських функцій закінчується, зокрема, у випадку: повідомлення направляючою державою приймаючої держави про те, що консульська службова особа припинила свої обов'язки, відкликання екзекватури та повідомлення (*notyfikacji*) приймаючої держави направляючій державі про те, що він більше не вважає цю особу консульським співробітником. Закінчення функції також може, як і у випадку дипломатичних місій, наступити в результаті випадкових подій, таких як смерть, а також може бути результатом припинення діяльності цілої установи в результаті розриву консульських відносин, початку війни, змін у суб'єктності або війни [6, 191].

Щодо класифікації консульських функцій, то Віденська конвенція про консульські зносини достатньо широко встановлює їх в ст. 5 (пункти від «а» до «т»). Однак основною функцією консульської установи є охорона інтересів направляючої держави та її громадян.

З цим пов'язане коло завдань, які слугують забезпеченню належного виконання цього основного обов'язку. Консульські функції можна поділити на: функції загального характеру; функції адміністративного характеру; функції судового характеру; інші консульські функції: пов'язані з мореплавством; з повітряним транспортом.

Більше того, Віденська конвенція вказує, що «консули можуть виконувати будь-які правочини», які їм довірені направляючою державою, і які не заборонені законодавством

приймаючої держави, не зустрічаються з його спротивом, або передбачені в міжнародних договорах, що зобов'язують направляючу і приймаючу державу».

Консульські функції загального характеру дуже різноманітні і охоплюють багато галузей від інформаційної діяльності до підтримання торговельних і господарських відносин між державами.

Основними завданнями консула є:

- утримання та підтримання приязних стосунків між державами та їх громадянами. До завдань консула належить у цьому випадку також забезпечення того, щоб громадяни країни, що направляє, дотримувалися законів направляючої репрезентованої держави, вони не можуть залишатися байдужими, наприклад, до незаконної торгівлі, яку здійснюють її громадяни;

- діяльність щодо утримання і розвитку наукових та культурних відносин у тому числі також охорона в широкому розумінні національних благ;

- сприяння та діяльність щодо підтримки торговельних та господарських відносин, ознайомлення з усіма легальними способами розвитку торговельної та господарської співпраці та передача цієї інформації своєму уряду;

- інформаційна та пропагандальна діяльність;

- функції, що стосуються розвитку спорту і туризму;

- спеціальні завдання.

Друга група консульських функцій охоплює завдання, що виникають з адміністративного права направляючої держави та підтверджена детально найчастіше в консульській конвенції. Це є: ведення реєстру громадян направляючої держави, які проживають в консульському окрузі; видача паспортів, віз, інших документів подорожі; приймання свідоцтв про вступ у шлюбні відносини; створення актів народження і смерті громадян направляючої держави; приймання свідоцтв у справі вибору, надання або втрати громадянства, ведення військових записів громадян направляючої держави, що проживають в консульському окрузі [7, 284].

Третя група консульських функцій охоплює найзагальніші повноваження судового характеру, що прописані в цивільному та кримінальному праві, матеріальному та процесуальному праві направляючої держави; зазвичай підтверджені в договорі про надання правової допомоги в цивільних і кримінальних справах. Вони охоплюють: спілкування, порозуміння з громадянами направляючої держави; арештованими в державі перебування; слухання власних громадян за заявою органів влади направляючої держави; доручення процесуальних листів, повноваження щодо нотаріальних і спадкових дій та догляду і опіки [8, 284].

До інших консульських функцій відносяться головним чином компетенції, що стосуються морського транспорту, але вони не стосуються повітряного транспорту. Функції пов'язані з морським і повітряним транспортом можна з огляду на велику подібність визначати як ціле.

Ця функція стосується морських, річкових та повітряних суден (в тому числі їх екіпажу). Вона полягає між іншими на забезпеченні суднам, їх екіпажу і пасажирів, усякої необхідної допомоги, у можливій до виконання сфері, контролю та засвідчення документів суден, екіпажу та пасажирів, провадження контролю та інспекції, проведення розслідувань та допитів екіпажів і пасажирів (наприклад, у випадку аварії), захист багажу.

Щодо **почесних консульських установ** в міжнародній практиці, то призначення почесних консулів регламентує Віденська Конвенція про консульські зносини (ст. 68). Кожна держава має свободу вирішувати щодо призначення або прийняття почесних консульських посадових осіб.

На почесного генерального консула, почесного віце-консула, або почесного консульського агента може бути призначений громадянин або іноземець, що постійно проживає в приймаючій державі, який має високий авторитет та надання гарантії виконання дій згідно з інтересами Республіки Польщі. Таких осіб призначає міністр закордонних справ на 5 років, за заявою керівника

дипломатичного представництва РП в приймаючій державі.

Службово вони підлягають керівнику дипломатичного представництва РП в приймаючій державі, причому в сфері виконання консульських функцій, почесний консул підлягає компетентному консулу.

Інститут почесного консульства є дуже старим, і сягає майже початків цивілізації. Професійне консульство є, у порівнянні з ним, відносно новою інституцією. Перші професійні консульства були створені Англією в XVI ст. В 1972 р. у Chersoniu був призначений перший польський професійний консул.

Перші інституції наближені до сучасних почесних консулів були створені в стародавній Греції (proksena) та у стародавньому Римі (patron). Почесний консулат (під різними назвами та з різним характером) пережив багато століть, будучи визнаний за необхідний у міжнародних відносинах. В 19 ст. сформувався існуючий на сьогоднішній день поділ на професійних і почесних консулів, поділ їх функцій, принципів призначення, оплати праці, з багатьма аспектами, незмінними в сучасний час. Це століття можна вважати започаткуванням почесного консульства, який ми знаємо сьогодні [9, 273]. В черговому столітті кількість почесних консулів значно перевищувала кількість професійних консулів.

Знищені I світовою війною держави визнали особисті переваги інституту почесного консула у консульських відносинах. Застосування почесних консульських установ у консульській практиці дозволило ширшою мірою відбудувати консульську мережу при невеликих фінансових затратах [10, 7].

Після 2 світової війни думки щодо необхідності існування почесного консула були і надалі поділені в соціалістичних країнах. В консульській практиці соціалістичних держав не прижилося застосування цього інституту через надмірну обережність і навіть підозру щодо можливості використання його як пов'язаного з капіталістичною системою. Натомість якщо йдеться про практику західних держав, то інституція почесного консульства користується там надалі великою популярністю і знаходить широке застосування у консульській практиці цих держав. Наприклад, великою мірою інституція почесних консулів використовується скандинавськими державами на початках 70 років. Норвегія мала 535 почесних консулів, а лише 25 професійних; Швейцарія – 510 почесних консулів і 11. В США в 1959 р. на 1740 іноземних консулів, почесних було 890 [11, 7].

Слід зауважити, що в міру впливу часу соціалістичні держави, в тому числі Польща, починають застосовувати у своїй практиці інститут почесного консула; бачити в його діяльності не тільки користі, а й покращення консульських послуг в частині сприяння торгівлі, судноплавства, захисту інтересів своїх громадян тощо. У польській консульській практиці інститут почесного консула був відновлений на підставі Закону від 13.02.1984 р. Про функції консулів ПРЛ і на підставі наказу міністра закордонних справ від 22.04.1986 р. у справі почесних консулів ПРЛ» [12, 334-335].

Щодо почесних консульських установ у польській консульській практиці, то Польща призначила першого почесного консула в 1827 році. У міжвоєнний період ця установа зміцнила свою позицію в польському міжнародному праві. У період Польської Народної Республіки вона була скасована до 1984 року.

«Відступ польської консульської практики від прийому і призначення почесних посадових осіб у консульських відносинах комуністичного періоду ПРЛ було наслідком приналежності Польщі до спільноти соціалістичних держав. Внаслідок солідарності та взаємного наближення державних систем, соціалістичні країни ліквідували інститут почесного консула з міжнародного обороту, як такої що суперечить основним принципам соціалізму. Це було наслідком створення гармонійних, зобов'язуючих у всіх країнах Східного блоку принципів соціалістичних міжнародних відносин, і створення спільного фронту боротьби з капіталістичною системою західних країн.

Консульська мережа, як частина закордонної служби держави, становила один з інструментів провадження класової боротьби, тому такою істотною стала уніфікація принципів права і консульської практики серед соціалістичних країн. Ліквідація почесного консульства була лише одним із елементів наближення правових систем і консульської практики країн Східного блоку. Ця ситуація змінилася, коли було розпочато процес упорядкування польського консульського права, на який, безперечно, вплинуло визнання Польщею Віденської конвенції у 1981 році. Необхідність адаптації польського законодавства до вимог міжнародного консульського права призвела до прийняття 13 лютого 1984 року нового Закону «Про консульські функції Польської Народної Республіки» [10, 40-41].

Кожна держава має свободу приймати рішення про призначення або приймання почесних консульських посадових осіб (ст. 68 Віденської Конвенції про консульські зносини).

В даний час інститут почесного консула має вагомe значення в Республіці Польща і часто застосовується. Польща має 323 консульські установи, з яких 183 підпорядковуються міністру закордонних справ на 5-річний строк з можливістю продовження на наступні 5 років. Голова відповідного територіального дипломатичного відділення виступає з заявою про призначення почесного консула з зазначенням конкретної особи на цю посаду. Така особа повинна мати правоздатність, почесний консул не отримує винагороду за виконану роботу, міністр закордонних справ надає йому прапор Республіки Польща, герб, табличку з назвою офісу та необхідні інформаційні матеріали.

1. Почесний консул здійснює у своїх консульських округах діяльність щодо:

1) сприяння та розвитку дружніх відносин та співробітництва між Республікою Польща та приймаючою країною;

2) захисту прав та інтересів Республіки Польща та її громадян в приймаючій країні перебування;

3) зміцнює зв'язки між Республікою Польща та проживаючою в приймаючій країні почесного консула Польщею;

4) господарської, культурної та науково-технічної співпраці між Республікою Польща та приймаючою країною.

Почесний консул при виконанні консульських функцій співпрацює територіально з відповідним керівником дипломатичного представництва та професійним консулом, зокрема:

1) представляє до погодження річні плани роботи;

2) інформує про важливі, з точки зору консульської діяльності справи і події;

3) повідомляє про перерви у діяльності установи з приводу хвороби, відпустки, важливих особистих справ;

4) інформує про години відкриття установи і працюючих у ній працівників.

Почесний консул зобов'язаний подавати керівнику належного територіально, дипломатичного представництва, через територіально компетентного професійного консула, щорічні звіти про діяльність керованої ним установи.

Діяльність почесного консула підлягає щорічній оцінці, здійсненій керівником відповідного територіально дипломатичного представництва, після отримання думки територіально належного професійного консула» [3].

Слід також зупинитися на подібних та відмінних ознаках професійних та почесних консульських установ.

Основна відмінність між ними полягає у питанні громадянства. Професійний консул повинен мати громадянство держави направляючої, приймаючої, або навіть третьої. В практиці він найчастіше є громадянином приймаючої держави.

Наступна суттєва відмінність це питання оплати праці консула. Професійні консули отримують постійну оплату своєї праці, не можуть займатися іншою оплачуваною діяльністю. Почесні консули не отримують додаткової фінансової винагороди у зв'язку з виконанням ними функцій, натомість їм належить повернення коштів, понесених у зв'язку з виконанням консульських обов'язків, оскільки функція почесного консула не є для них джерелом прибутку, - вони можуть провадити оплачувану діяльність.

Почесний консул не користується імунітетами, в тому числі, юрисдикційним імунітетом. Кримінальний процес стосовно нього повинен бути проведений з огляду на його посаду та за винятком випадків, коли він затриманий, або тимчасово арештований, в такий спосіб, щоб якнайменше ускладнювати виконання консульських функцій.

Почесний консул може бути залучений в політичну діяльність в приймаючій державі і користуватися громадянськими правами, залишаючись громадянином приймаючої держави.

Підсумовуючи різницю в привілеях і імунітетах, які надаються почесним консулам, вони відрізняються здебільшого щодо особистих привілеїв та імунітетів, не пов'язаних з виконанням ними функцій консула.

Приміщення почесного консульства у приймаючій державі звільнене від усіх державних оплат та податків, регіональних і комунальних, за винятком зборів за надання конкретних послуг.

Почесний консульський чиновник є також звільнений від усіх оплат і податків, від оплат та інших тарифів, які отримує від направляючої держави в зв'язку з виконанням консульських функцій.

Функції, які виконують почесні консули можуть мати більший або менший обсяг, в залежності від рішення направляючої держави, загалом він є значно більший від обсягу завдань професійних консулів і стосуються передусім торговельно-господарської промоції і консульської опіки. Почесні консули можуть мати службові ступені такі ж, як і професійні консули.

Висновки. Таким чином, впродовж існування протягом століть як почесних так і професійних консульських установ, не вдалося до сьогодні однозначно встановити, які з них більше відповідають реалізації консульських функцій.

Однозначна відповідь на питання про те, яка консульська установа повинна бути застосована як орган держави в міжнародних відносинах є, на мою думку, неможливою, про що свідчить сам факт користування частиною держав передусім послугами професійних консулів, тоді як інші держави застосовують їх майже на свій розсуд, опираючи консульські відносини з зарубіжними державами на діяльність почесних консулів. Обидві установи мають свої позитивні і негативні сторони. Як професійні консули, так і почесні, - потрібні державі. В свою чергу держави, можуть користуватись в залежності від потреб послугами обох та не повинні обмежуватися однією з них. Це надає широкий обсяг можливостей і переваг, які може принести кожна з цих консульських установ.

Список використаних джерел

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2.041997 r., Dz.U., nr 78, poz. 483.
2. Barcik J., Srogosz T., Prawo międzynarodowe publiczne. 3 wydanie zaktualizowane i zmienione, С.Н.ВЕСК, Warszawa, 2017.
3. Konwencja Wiedeńska o stosunkach konsularnych od dnia 24 kwietnia 1963 r. Dz. U. z dnia 17 maja 1982 r.
4. Konwencja Europejska o funkcjach konsularnych wraz z Protokołem w sprawie ochrony uchodoźców i Protokołem w sprawie funkcji konsularnych w dziedzinie lotnictwa cywilnego, Paryż, 11 XII. 1967 / Rada Europy - https://bs.sejm.gov.pl/F?func=find-b&request=000022375&find_code=SYS&local_base=BIS01

5. Ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne - <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150001274>
6. Bierzanek R., Jakubowski J., Symonides J., Prawo międzynarodowe i stosunki międzynarodowe, Warszawa 1980 r., s.198.
7. Góralczyk W., Sawicki S., Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie, Warszawa 2007 r., s. 284.
8. Ibidem, Mit Lessing – 17. Literaturbrief – Könnte man antworten: «Ich bin der Niemand».
9. Starzewski W. Rozwój historyczny instytucji konsula honorowego, Rocznik Nauk Prawnych. Tom VII – 1997 r., Lublin, s.273.
10. Szymura M. Instytucja konsula honorowego w polskiej polityce zagranicznej XX wieku, [Rozprawa doktorska] napisana pod kierunkiem prof. UO dr hab. Stefana Marka Grochalskiego, Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk Społecznych], Katowice 2007.
11. Bliszczenko I.B. Chudolin P.A., Diplomaticzeskaja służba skandinavskich stran, Moskwa 1973.
12. Sutor J. Prawo dyplomatyczne i konsularne, Warszawa 1988, s.334-335.

References

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2.04.1997 r., Dz.U., nr 78, poz. 483.
2. Barcik J., Srogosz T., Prawo międzynarodowe publiczne. 3 wydanie zaktualizowane i zmienione, C.H.BECK, Warszawa, 2017.
3. Konwencja Wiedeńska o stosunkach konsularnych od dnia 24 kwietnia 1963 r. Dz. U. z dnia 17 maja 1982 r.
4. Konwencja Europejska o funkcjach konsularnych wraz z Protokołem w sprawie ochrony uchodźców i Protokołem w sprawie funkcji konsularnych w dziedzinie lotnictwa cywilnego, Paryż, 11 XII. 1967 / Rada Europy - https://bs.sejm.gov.pl/F?func=find-b&request=000022375&find_code=SYS&local_base=BIS01
5. Ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne - <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150001274>
6. Bierzanek R., Jakubowski J., Symonides J., Prawo międzynarodowe i stosunki międzynarodowe, Warszawa 1980 r., s.198.
7. Góralczyk W., Sawicki S., Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie, Warszawa 2007 r., s. 284.
8. Ibidem, Mit Lessing – 17. Literaturbrief – Könnte man antworten: «Ich bin der Niemand».
9. Starzewski W. Rozwój historyczny instytucji konsula honorowego, Rocznik Nauk Prawnych. Tom VII – 1997 r., Lublin, s.273.
10. Szymura M. Instytucja konsula honorowego w polskiej polityce zagranicznej XX wieku, [Rozprawa doktorska] napisana pod kierunkiem prof. UO dr hab. Stefana Marka Grochalskiego, Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk Społecznych], Katowice 2007.
11. Bliszczenko I.B. Chudolin P.A., Diplomaticzeskaja służba skandinavskich stran, Moskwa 1973.
12. Sutor J. Prawo dyplomatyczne i konsularne, Warszawa 1988, s.334-335.

Надійшла до редакції 24 травня 2019 р.

